

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 130/2018-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. decembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., Rastislavova 104, Košice, právne zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 527/2002 (pôvodne v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 313/1994) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 527/2002 p o r u š e n é b o l i .

2. Obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 585,75 € (slovom päťstoosemdesiatpäť eur a sedemdesiatpäť centov), ktorú je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Ivety Rajtákovéj, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 8. marca 2018 prijal na ďalšie konanie s'ťažnosť obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o. (ďalej len „s'ťažovateľka“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 527/2002 [pôvodne v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 313/1994 (ďalej aj „napadnuté konanie“)].

2. Z obsahu s'ťažnosti najmä vyplynulo:

«1... Konanie, v ktorom je sťažovateľka účastníčkou konania, bolo vedené na Okresnom súde Košice I pôvodne pod sp. zn. 15C/791/1994. Bolo začaté žalobou zo dňa 30. 9. 1994 voči žalovanej Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice, ktorou sa žalobcovia domáhali odstránenia neoprávnenej stavby.

... Uznesením Okresného súdu Košice I zo dňa 18. 4. 2002 bolo konanie voči žalovanej v 1. rade Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice zastavené a konanie voči žalovanej Mesto Košice bolo vylúčené na samostatné konanie pod sp. zn. 15C/527/2002.

... Dňa 30. 9. 2004 súd pripustil do konania sťažovateľku ako žalovanú v 2. rade.

... Podľa článku 17 Civilného sporového poriadku „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.“

... Podľa nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 41/02:

„Judikatúra ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované v Čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci správanie účastníka konania a postup súdu. Ústavný súd (obdobne ako EŠLP) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, resp. M. v. Slovenská republika, rozsudok EŠLP z 12. novembra 2002).“

... Podľa nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 26/95:

„Základnými kritériami na hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná na rozhodnutie o veci.“

... Podľa nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 61/1998:

„Nesprávna organizácia práce, ako aj iné nedostatky v činnosti súdu, ktoré boli príčinou neprimeranej lehoty na prerokovanie konkrétnej veci, sú porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.“

... Napriek uvedeným konštatovaniam ústavného súdu konanie nie je právoplatne skončené. V konaní trvajúcim viac než 23 rokov, v ktorom je sťažovateľka účastníčkou

konania (stranou sporu) viac než 13 rokov boli vynesené dva prvostupňové rozsudky. Pre sťažovateľku je pritom rozhodnutie v predmetnej veci doslova existenčnou záležitosťou, keďže sa týka otázok, či sťažovateľka bude súdom zaviazaná na úhradu náhrady za zriadenie vecného bremena, ktoré so zreteľom na skutočnosť, že sa nehnuteľnosti nachádzajú v centre Košíc, môže mať pre sťažovateľku likvidačný charakter.

... Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky:

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 20/04, IV. ÚS365/04).“

... V náleze sp. zn. II. ÚS 64/1999 Ústavný súd Slovenskej republiky okrem iného konštatuje:

„Právo upravené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky sa môže realizovať len prostredníctvom takého konania súdov, ktoré smeruje k odstráneniu právnej neistoty, kvôli ktorej sa občan obráti! na orgán súdnej moci (II ÚS 64/1999).“

... Taktiež v náleze sp. zn. IV. ÚS 750/2013 Ústavný súd Slovenskej republiky skonštatoval:

„Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.“

... Sťažovateľka na základe vyššie uvedených skutočností považuje za preukázané, že v súlade s tretím hodnotiacim kritériom „postup súdu“, došlo k prietahom v konaní z dôvodov, ktoré sú na strane Okresného súdu Košice I, a preto považuje túto ústavnú sťažnosť za dôvodnú.

... Sťažovateľka považuje za primerané, aby jej bolo v tejto veci priznané finančné zadosťučinenie.

... Sťažovateľka je presvedčená, že doba, ktorá uplynula od začiatku konania až doposiaľ, teda doba viac než 23 rokov, z čoho je sťažovateľka účastníčkou konania viac než 13 rokov, je neprimerane dlhá, ničím neospravedlniteľná a nezdôvodniteľná a v podstatnej miere ju spôsobil Okresný súd Košice I svojím postupom.

... Postupom Okresného súdu Košice I bolo porušené právo zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd a právo zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR.

... S prihliadnutím na to, že to bol práve okresný súd, orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, je dôsledok - pocit márnosti snahy dovolať sa spravodlivosti, ktorý sťažovateľka nezvratne nadobudla, neospravedlniteľný.

... Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti sťažovateľka žiada priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 Eur.

... Z vyššie uvedených dôvodov sťažovateľka navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky... po prerokovaní veci rozhodol týmto nálezom:

Právo sťažovateľky TJ ŠPORTVÝROBA KOŠICE, s. r. o.

- na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,

- na prejednanie veci v primeranej lehote zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo postupom Okresného súdu Košice I vo veci sp. zn. 15C/527/2002 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Košice I pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľov.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Košice I, aby konal vo veci sp. zn. 15C/790/1994 bez prietáhov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 Eur.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.»

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. 1 SprV 221/2018 zo 4. apríla 2018

a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k vyjadreniu predsedu okresného súdu z 23. apríla 2018.

3.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol chronológiu úkonov vykonaných v napadnutom konaní a dodal tieto relevantné skutočnosti:

„... Konanie, v ktorom je sťažovateľ účastníkom konania bolo vedené na Okresnom súde Košice I, pôvodne pod sp. zn. 15C/791/1994. Žalobcovia sa v predmetnom konaní domáhali odstránenia neoprávnenej stavby voči žalovanému - 1. Telovýchovnej jednoty Východoslovenské železiarne Košice, 2. Mesto Košice. Uznesením sp. zn. 15C/791/1994 zo dňa 18.4.2002 súd zastavil konanie proti Telovýchovnej jednote Východoslovenské železiarne Košice a zvyšnú časť nároku žalobcov smerujúcu voči Mestu Košice vylúčil na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 15C/527/2002. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 10.5.2002.

Vec bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi [REDAKOVANÉ].

Uznesením č. k. 15C/527/2002-31 z 30.9.2004 súd na návrh žalobcov pripustil, aby do konania na strane žalovaného pristúpil ďalší účastník a to TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s.r.o., so sídlom Rastislavova 104, Košice.

Po zabezpečení prípravy pojednávania, súd nariadil prvé pojednávanie na 11.2.2005. Po prejednaní veci súd pojednávanie odročil na neurčito za účelom doplnenia dokazovania.

Uznesením č.k. 15C/527/2002-53 z 15.5.2006 súd zamietol návrh na spojenie vecí pod sp. zn. 15C/789/1994 a 15C/527/2002. Zároveň nariadil znalecké dokazovanie znalcom [REDAKOVANÉ] z odboru Geodézia a kartografia, odvetvia Geodézia, kartografia. Znalec doručil súdu znalecký posudok č. 3/2007 zo dňa 8.2.2007 a vyúčtovanie odmeny za jeho vypracovanie.

Uznesením č.k. 15C/527/2002-85 z 22.3.2007 súd priznal znalcovi [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] odmenu za vypracovanie znaleckého posudku č. 3/2007.

Uznesením č.k. 15C/527/2002-100 z 15.5.2007 súd nariadil znalecké dokazovanie znalcom [REDAKOVANÉ] z odboru Stavebníctvo, odvetvia Oceňovanie nehnuteľností. Znalec doručil súdu znalecký posudok č. 48/2006 zo dňa 22.8.2007 a vyúčtovanie odmeny za jeho vypracovanie.

Uznesením č.k. 15C/527/2002-122 z 4.10.2007 súd priznal znalcovi

odmenu za vypracovanie znaleckého posudku č. 48/2006.

Dňa 6.11.2007 súd vec prejednal a pojednávanie odročil na 5.12.2007 z dôvodu ospravedlnenej neúčasti právneho zástupcu sťažovateľa.

Dňa 5.12.2007 súd bez prejednaní veci odročil pojednávanie na 23.1.2008 z dôvodu neúčasti účastníkov konania.

Dňa 23.1.2008 súd vec prejednal a pojednávanie odročil na 27.2.2008 z dôvodu doplnenia dokazovania.

Ďalší termín pojednávania bol nariadený na 27.2.2008. Z dôvodu gremiálnej porady sudcov, ktorých účasť je nevyhnutná bolo pojednávanie bez prejednaní veci odročené na 26.3.2008.

Pojednávanie nariadené na 26.3.2008 bolo bez prejednaní veci odročené na 23.4.2008 pre ospravedlnenú neprítomnosť právneho zástupcu sťažovateľa a za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávanie nariadené na 23.4.2008 bolo bez prejednaní veci odročené na 7.5.2008 pre ospravedlnenú neprítomnosť predvolaného znalca

z dôvodu služobnej cesty.

Na pojednávani dňa 24.6.2008 súd po prejednaní veci vyhlásil rozsudok, ktorým konanie o zriadení vecného bremena za náhradu zastavil a žalobu zamietol. Zároveň rozhodol o trovách konania.

Proti rozsudku podali dňa 18.8.2008 odvolanie žalobcovia.

Po vykonaní procesných úkonov bol dňa 24.10.2008 spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.

Krajský súd v Košiciach uznesením č.k. 2Co/312/2008-227 z 21.5.2009 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v zamietavej časti a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 3.11.2009 súd vec prejednal a pojednávanie odročil na deň 26.11.2009 za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávanie nariadené na 26.11.2009 bolo bez prejednaní veci odročené na neurčito pre ospravedlnenú neprítomnosť právneho zástupcu sťažovateľa.

Uznesením č.k. 15C/527/2002-262 z 2.2.2010 súd nariadil znalecké dokazovanie znalcom

z odboru Geodézia a Kartografia, odvetvia Geodézia,

Kartografia. Uznesením č.k. 15C/527/2002-270 z 4.5.2010 súd zmenil vyššie uvedené uznesenie a na znalecké dokazovanie ustanovil znalca [REDACTED], z odboru Geodézia a Kartografia, odvetvia Geodézia, Kartografia. Znalec doručil súdu znalecký posudok č. 27/2010 zo dňa 13.2.2011 a vyúčtovanie odmeny za jeho vypracovanie.

Uznesením č.k. 15C/527/2002-295 z 17.3.2011 súd priznal znalcovi [REDACTED] [REDACTED] odmenu za vypracovanie znaleckého posudku č. 27/2010.

Dňa 15.6.2011 súd vec za účasti znalca [REDACTED] prejednal a pojednávanie odročil na neurčito za účelom vypracovania doplnku k znaleckému posudku č. 27/2010.

Znalec doručil súdu doplnok č. 23/2011 k znaleckému posudku č. 27/2010 zo dňa 7.7.2011.

Na pojednávaní dňa 13.10.2011 súd po prejednaní veci vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu zamietol. Zároveň rozhodol o trovách konania.

Proti rozsudku podali dňa 9.11.2011 odvolanie žalobcovia.

Po vykonaní procesných úkonov bol dňa 13.1.2012 spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.

Krajský súd v Košiciach uznesením č.k. 2Co/13/2012-373 z 4.4.2013 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v zamietavej časti a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Uznesením č.k. 15C/527/2002-417 z 26.5.2015 súd prerušil konanie do právoplatného konania vedeného na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 15C/830/1994. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 27.6.2015.

Dňa 25.10.2016 súd vec prejednal a pojednávanie odročil na neurčito za účelom znaleckého dokazovania.

Uznesením č.k. 15C/527/2002-532 z 28.10.2016 súd na návrh žalobcov pripustil, aby do konania na strane žalovaných pristúpil ako žalovaný v 3. rade ďalší účastník a to Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice (VSŽ Košice), so sídlom...

Uznesením č.k. 15C/527/2002-536 z 31.10.2016 súd nariadil znalecké dokazovanie znalcom [REDACTED], z odboru Geodézia a Kartografia, odvetvia Geodézia, Kartografia. Znalec doručil súdu znalecký posudok č. 1/2017 zo dňa 18.1.2017 a vyúčtovanie odmeny za jeho vypracovanie.

Uznesením č.k. 15C/527/2002-581 z 8.2.2017 súd priznal znalcovi

PhD. odmenu za vypracovanie znaleckého posudku č. 1/2017.

Uznesením č.k. 15C/527/2002-594 z 24.5.2017 súd na návrh žalobcov pripustil zmenu návrhu na začatie konania. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 19.6.2017.

Ďalší termín pojednávania bol nariadený na 8.6.2017. Z dôvodu práceneschopnosti sudkyne bolo pojednávanie bez prejednávania veci odročené na neurčito.

Ďalší termín pojednávania bol nariadený na 30.11.2017. Z dôvodu práceneschopnosti sudkyne bolo pojednávanie bez prejednávania veci odročené na neurčito.

Uznesením č.k. 15C/527/2002-700 z 19.2.2018 súd na návrh žalobcov pripustil, aby do konania na strane žalovaných pristúpil ako žalovaný v 4. rade ďalší účastník, a to Telovýchovná jednota, so sídlom Rastislavova 104, Košice, ako žalovaný v 5. rade PEJUS s.r.o., so sídlom... a ako žalovaný v 6. rade

Toho času súd vykonáva procesné úkony spojené s podanými odvolaniami žalovaného v 4., 5. a 6. rade proti uzneseniu č. k. 15C/527/2002-700 z 19.2.2018.

Predmetom namietaného konania je odstránenie neoprávnenej stavby. Z obsahu spisu som zistil, že vec sa po právnej aj skutkovej stránke javí byť zložitejšou. Okrem niekoľkonásobného znaleckého posúdenia veci súd musel zabezpečiť množstvo listinných dokladov z archívov, katastra nehnuteľností a od iných inštitúcií.

V niektorých obdobiach sa vyskytli aj na strane súdu kratšie obdobia nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti. Táto skutočnosť však nevyučuje zodpovednosť súdu za celkovú dĺžku konania, ktoré trvá už 16 rokov a stále nie je právoplatne skončené. Súd vo veci už dvakrát meritórne rozhodol, dvakrát odvolací súd zrušil rozsudok prvostupňového súdu, čo značí, že súd nepostupoval vo veci efektívne.

Postup súdu pri nariaďovaní znaleckého dokazovania, niekoľko zmien v osobe znalca, ich výsluch hodnotím ako neefektívny a nedôsledný, ktorý v konečnom dôsledku taktiež spôsobil predĺženie konania.

Účastníci konania viackrát požiadali súd o odročenie pojednávania pre ich ospravedlňujúcu neprítomnosť na pojednávaní. Nariadené pojednávanie bolo trikrát odročené z dôvodov na strane súdu.

Na základe vyššie uvedeného postupu súdu a tiež účastníkov konania som dospel k záveru, že sťažnosť je čiastočne dôvodná. Doterajšia dĺžka konania je ovplyvnená postupom súdu v konaní, ale aj správaním sa účastníkov konania.

Súhlasím, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

3.2 Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne na uvedené vyjadrenie predsedu okresného súdu reagovala takto:

«... 2. Na základe výzvy ústavného súdu oznamujem, že sťažovateľka súhlasí s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania.

3. K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zaujíma toto stanovisko:

Ako vyplýva z predmetného stanoviska, predseda okresného súdu konštatuje, že konanie trvá 16 rokov a doposiaľ nie je právoplatne skončené. Sťažovateľka súhlasí s tou časťou vyjadrenia, ktorá pripúšťa neefektívnu činnosť súdu a ovplyvnenie celkovej dĺžky konania postupom súdu.

4. Osobitne je potrebné pristiaviť sa pri skutočnosti, že rozhodnutie okresného súdu vo veci samej bolo dvakrát zrušené odvolacím súdom a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Skutočnosť, že takýto stav, teda opakované zrušenie rozhodnutí súdu prvej inštancie odvolacím súdom je výrazom neefektívnej činnosti okresného súdu, vyplýva aj z rozhodovacej činnosti ústavného súdu, napr. III. ÚS 25/2017 zo dňa 30. 5. 2017, v ktorom ústavný súd uviedol: „Za najvýraznejší prejav neefektívnej činnosti okresného súdu možno jednoznačne považovať zrušenie jeho meritórnych rozhodnutí krajským súdom a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie.“

Ústavný súd vyjadril rovnaký názor aj vo svojom náleze sp. zn. II. ÚS 746/2016, v ktorom uviedol:

„Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nie len samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).“

5. Nemožno sa stotožniť s názorom predsedu okresného súdu, že vec je po právnej a skutkovej stránke „zložitejšia“. Ako je zrejmé, v konaní sa žalobcovia domáhajú

odstránenia stavby, teda ide o vec, ktorá je štandardnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov v oblasti občianskeho práva.

6. Pokiaľ súd poukazuje na skutočnosť, že samotní účastníci prispeli k neprimeranej dĺžke konania, sťažovateľka poukazuje na to, že pre ospravedlnenú neúčast' jej právneho zástupcu sa pojednávanie odročilo o niekoľko týždňov, čo v porovnaní s dĺžkou konania, počas ktorej je sťažovateľka jeho účastníčkou, teda 13 rokmi a 6 mesiacmi, je doba, ktorá je celkom zjavne nevýznamná.

7. Vzhľadom na vyššie uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd jej sťažnosti vyhovel v celom rozsahu.»

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Pokiaľ ide o chronológiu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní, ktorá je uvedená v bode I/3.1 tohto nálezu, možno konštatovať, že tieto skutkové okolnosti sa spornými nestali, keďže ani sťažovateľka vo svojej replike nemala námietky proti takto opísanému skutkovému stavu. Rovnaké relevantné skutočnosti zistil aj ústavný súd z obsahu súvisiaceho spisu, preto pri posudzovaní napadnutého konania z týchto vychádzal, avšak opomenul duplicitné opísanie týchto úkonov.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

7. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu pôvodne v konaní „o odstránenie neoprávnenej stavby“ vedenom pod sp. zn. 15 C 313/1994 a v súčasnosti pod sp. zn. 15 C 527/2002 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

9. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

10. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov

garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

10.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že zjavne neprimeraná dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci.

10.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

10.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že už vo svojom náleze sp. zn. II. ÚS 284/08 konštatoval:

„Z dosiaľ vykonaných úkonov okresného súdu vyplýva, že okresný súd bol v spore v podstate nečinný. Nečinnosť okresného súdu charakterizuje konanie vedené pod sp. zn. 15 C 313/1994 ako celok, a preto ústavný súd nepovažuje za potrebné hodnotiť jeho sporadické úkony (nariadenie pojednávania po 6 rokoch, nariadenie znaleckého dokazovania po viac ako 10 rokoch atď.).“

Okrem uvedeného celkové trvanie predmetného konania v dĺžke už 24 rokov bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014). Navyše ústavný súd už v pôvodnom konaní svojimi nálezmi č. k. IV. ÚS 251/08-24 z 20. novembra 2008 a č. k. II. ÚS 284/08-25 vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez priet'ahov. Už len od uvedených

rozhodnutí ústavného súdu uplynulo takmer 10 rokov, pričom okresný súd bol v danej veci aj v tomto období krátkodobo nečinný, resp. nekonal vo veci efektívne.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou tiež pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Ústavný súd poukazuje iba na najvýraznejšie procesné pochybenia okresného súdu, ktoré spočívali najmä v tom, že napriek uvedeným, z pohľadu okresného súdu negatívnym nálezom ústavného súdu okresný súd konal vo veci nesústredene, nariad'oval pojednávania s dlhými odstupmi (niekedy aj takmer ročnými), jeho meritórne rozhodnutia museli byť zrušené Krajským súdom v Košiciach, teda jeho úkony sa v mnohom javia ako alibistické, pričom takýto nepochopiteľne dlhodobý postup súdu svojimi dôsledkami môže nadobudnúť už charakter odopretia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*).

Ústavný súd konštatuje, že takmer 10 rokov trvajúce konanie už po vyslovení porušenia čl. 48 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní je aj v kontexte 24 rokov trvania predmetného konania ničím neospravedlniteľné, pretože ani po rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 251/08 a sp. zn. II. ÚS 284/08 okresný súd opakovane nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako odporkyňa v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02).

Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné, pretože k uvedenej nečinnosti, a teda k prietahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania sťažovateľky, ale predovšetkým v dôsledku nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu. Ústavný súd pritom už opakovane uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného

v čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

11. Vzhľadom na to, že ústavný súd už svojimi nálezmi v pôvodnom konaní prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez zbytočných prieťahov, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto o návrhu sťažovateľky, aby prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

12. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € „s prihliadnutím na to, že to bol práve okresný súd, orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, je dôsledok - pocit márnosti snahy dovolať sa spravodlivosti, ktorý sťažovateľka nezvratne nadobudla, neospravedlňiteľný“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä aj na povahu veci, považuje za primerané vo výške 3 500 €. Ústavný súd pritom osobitne prihliadol aj na to, že vo vzťahu k pôvodnému konaniu už opakovane vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, prikázal vo veci konať bez prieťahov, sťažovateľke uložil už satisfakciu, napriek tomu okresný súd nekoná vo veci s osobitnou starostlivosťou. Ústavný súd samozrejme prihliadol aj na to, že sťažovateľka sa stala účastníčkou (stranou) konania od 30. septembra 2004.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

13. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti z 2. januára 2018 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 23. apríla 2018). Za tri úkony vykonané v roku 2018 patrí odmena v sume trikrát po 153,50 € a režijný paušál v sume trikrát po 9,21 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia pre sťažovateľku predstavujú sumu 488,14 €, pričom k sume bolo potrebné pripočítať 20 % DPH, teda sumu 97,62 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkove sumu 585,75 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľkou rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

14. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13.decembra 2018